

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 18.9.2007
COM(2007) 540 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK**

**Éghajlatváltozás elleni globális szövetség kiépítése az Európai Unió és az
éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok között**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK

Éghajlatváltozás elleni globális szövetség kiépítése az Európai Unió és az éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok között

1. BEVEZETÉS

Az éghajlatváltozással foglalkozó kormányközi munkacsoport (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC)¹ által elemzett tudományos adatok alapján három riasztó következtetést vontható le a nemzetközi közösség számára: először is, az éghajlatváltozás már elkezdődött; másodsor, az éghajlatváltozás közelmúltban tapasztalható gyorsulása az üvegházhatást okozó gázok légkörbe jutásához vezető emberi tevékenység eredménye; és harmadszor, a Föld legtöbb régióját, és különösen a fejlődő világot, egyre nagyobb mértékben sújtja majd az éghajlatváltozás.

Az Európai Unió (EU) vezető szerepet vállalt az éghajlatváltozás kezelésére irányuló nemzetközi tevékenységek előmozdításában. 2007 márciusában az EU állam- és kormányfői egy globális és átfogó, 2012 utáni időszakra vonatkozó éghajlatváltozási megállapodásra tettek javaslatot, amely célul tűzi ki a globális felmelegedés megállítását az iparosodás előttinél 2 Celsius-fokkal magasabb szinten, valamint kötelezettséget vállal az EU üvegházhatást okozó gáz kibocsátásának jelentős csökkentésére, akár nemzetközi megállapodás hiányában is.² A hivatalos fejlesztési támogatások (ODA) legnagyobb adományozójaként az EU vezető szerepet vállalt a nemzetközi fejlesztési erőfeszítések terén is, amint azt az „európai konszenzus”³ is tükrözi, ambiciózus ODA-kötelezettségvállalások, valamint a segélyhatékonyság és a koherencia ösztönzése által. Bár az EU már 2003-ban felhívta a figyelmet az éghajlatváltozás és a szegénység közti szoros kapcsolatra⁴, a kihívás sürgőssége és jelentősége még összefogottabb kezdeményezést tesz szükségessé annak érdekében, hogy Európa eleget tehessen a szegénység elleni harcban vállalt kötelezettségvállalásainak és felelősségének.

Az éghajlatváltozás hatásairól szóló előrejelzések azt mutatják, hogy azok a legkevésbé fejlett országokat (LDC) és a fejlődő kis szigetállamokat (SIDS) fogják legelőször és legsúlyosabban érinteni. Ráadásul ezeknek az országoknak áll a legkevesebb forrás rendelkezésükre ahhoz, hogy felkészüljenek ezekre a változásokra, és hozzájuk igazítsák életmódjukat. Ezért valószínű, hogy az éghajlatváltozás tovább fogja késleltetni a millenniumi fejlesztési célok (MDG) megvalósítását számos ilyen országban.

Ez a közlemény azt javasolja, hogy hozzanak létre egy éghajlatváltozás elleni globális szövetség (Global Climate Change Alliance – GCCA) az EU és az éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok között, különösen az LDC- és SIDS-

¹ IPCC 4. hatásvizsgálati jelentés: Éghajlatváltozás 2007.

² COM (2007) 2, A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése Az előttünk álló út 2020-ig és azon túl, 2007.1.10., valamint az Európai Tanács következtetései (7224/07), 2007.3.9.

³ Az európai konszenzus közös uniós célokat és elveket fogalmaz meg a fejlesztési együttműködés terén. Lásd a Tanács következtetéseit (14820/05), 2005.11.22.

⁴ COM (2003) 85, Éghajlatváltozás a fejlesztési együttműködés összefüggésében, 2003.3.11, valamint a Tanács következtetése (15164/04), Éghajlatváltozás a fejlesztési együttműködés összefüggésében, 2004.11.24.

országokkal, és vázolja a kezdeményezés céljait és működését.⁵ A szövetség a szegénység elleni küzdelem és az éghajlatváltozás összekapcsolt kihívására választ kereső párbeszéd és véleménycsere, valamint gyakorlati együttműködés keretében fog szolgálni, a 2012 utáni időszakra vonatkozó éghajlatváltozási megállapodásról folytatott nemzetközi tárgyalások és hatékony nemzeti szintű tevékenységek támogatásaként.

Az EU-nak megnövelt kötelezettségvállalásokkal kell támogatnia a szövetséget az LDC– és SIDS–országok felkészülési intézkedéseinek, valamint ezen országok szegénységcsökkentési programjainak kedvező, a hatások enyhítésére irányuló erőfeszítések fokozott pénzügyi támogatása érdekében. A szövetség az EU éghajlatváltozás terén végrehajtott kollektív külső fellépésének kulcsfontosságú elemét fogja képezni, kiegészítve és erősítve más párbeszédet és együttműködési tevékenységet.

2. A FELLÉPÉS SZÜKSÉGESSÉGÉNEK INDOKLÁSA

Az IPCC 4. hatásvizsgálati jelentése regionális elemzést készített az éghajlatváltozás várható hatásairól. A jelentés Afrikával kapcsolatban – ahol az LDC-országok nagy többsége található – megállapította, hogy egyike azon földrészeknek, amelyeket a legjobban fenyeget az éghajlat változékonysága és változása, mivel számos kihívást kell egyidejűleg kezelnie, alkalmazkodási képessége pedig gyenge. Az előrejelzett hatások között vízproblémák, az élelmiszerellátás szárazságok és elsivatagosodás miatti bizonytalansága, a tengerszint emelkedése, új egészségügyi kockázatok, szélsőséges időjárási események és migrációs nyomás szerepelnek. A Föld más részei, köztük Ázsia, Latin-Amerika és a SIDS-országok hasonló kihívások előtt állnak. A legtöbb esetben az éghajlatváltozás súlyosbítja a már létező sebezhetőséget. Sok LDC– és SIDS–országban például az élelmezésbiztonság és a vízellátás biztosítása már problémát jelent a természeti erőforrások fokozatos pusztulása miatt. Ezek az országok emellett gyakran nincsenek kellően felkészülve olyan katasztrófákra, amelyek számos alkalommal juttattak már országokat a pusztulás állapotába.⁶ Ugyanakkor – gazdasági fejlettségük alacsony színvonala miatt – éppen az LDC– és SIDS–országok felelősek a legkevésbé az üvegházhatást okozó gázok légkörbe kerüléséért, ennél fogva az éghajlatváltozásért is.

2006 októberében a Stern-jelentés⁷ hangsúlyozta, hogy a világnak nem kell választania az éghajlatváltozás elhárítása és a növekedés és fejlesztés előmozdítása között. Ha nem törődünk az éghajlatváltozással, az hosszú távon sokkal költségesebb lesz a világgazdaság számára, mintha most cselekednénk. Stern részletesen és világosan kimutatta a legszegényebb országok éghajlatváltozással kapcsolatos költségeinek mértékét, és támogatásukra szólította fel a nemzetközi közösséget.

Az Európai Tanács 2007. márciusi következtetéseiben az EU hangsúlyozta a fejlődő országokkal való szövetségekötés fontosságát. A javaslatok különösen a következő területeken hangsúlyozzák az EU és az LDC–országok közti fokozottabb együttműködés fontosságát: alkalmazkodás, az éghajlatváltozás ellenőrzése, az élelmezésbiztonság, a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentése, valamint a tiszta fejlesztési mechanizmushoz (Clean Development Mechanism – CDM) való jobb hozzáférés. Az EU a fejlődő országokban végzett erdőirtások által előidézett kibocsátások megállításáért, és ezek két-három évtizeden belül történő visszaszorításáért is síkra szállt. A G8 heiligendammi csúcstalálkozóján

⁵ A Bizottság szolgálatainak a kezdeményezés végrehajtását részletező munkadokumentuma 2007 decemberére várható.

⁶ Az éghajlatváltozás szegény országokra gyakorolt hatásáról készült részletes anyag az ügynökségek közti dokumentumban található. Szegénység és éghajlatváltozás, 2003.

⁷ N. Stern, Az éghajlatváltozás gazdaságtana, London, 2006. október

megismételték, hogy az erdőirtásokból származó kibocsátások csökkentése és az alkalmazkodás a G8 és a fejlődő országok közötti éghajlatváltozás kérdésében folyó együttműködés kiemelt területei.⁸

Az éghajlatváltozáshoz való európai alkalmazkodásról szóló, közelmúltban elfogadott zöld könyv⁹ tartalmaz egy, „Alkalmazkodás beépítése az EU külső fellépéseibe” című pillért. A zöld könyv kifejezetten felszólít az EU és a fejlődő országok között az éghajlatváltozásról szóló párbeszéd és együttműködés fokozására, egy éghajlatváltozás elleni globális szövetség felállítása által.

3. ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLENI GLOBÁLIS SZÖVETSÉG (GCCA) KIÉPÍTÉSE AZ EU ÉS AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ÁLTAL LEGINKÁBB SEBEZHETŐ SZEGÉNY FEJLŐDŐ ORSZÁGOK KÖZÖTT

3.1. Általános cél

Az éghajlatváltozással kapcsolatos hatékony párbeszéd és együttműködés előmozdításával a szövetség hozzá fog járulni annak biztosításához, hogy az éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok, különösen az LDC- és SIDS-országok javítsák alkalmazkodóképességüket az éghajlatváltozás hatásaival szemben, támogatva ezzel az MDG-k teljesítését. A szövetség segíteni fogja ezeket az országokat abban is, hogy részt vegyenek a éghajlatváltozás enyhítésére irányuló globális törekvésekben, amennyiben ez hozzájárul szegénységcsökkentési céljaik eléréséhez, akkor is, ha – mint az LDC-országok esetében – az adott ország nem lesz köteles kibocsátáscsökkentési vállalásokat tenni a 2012 utáni időszakra vonatkozó megállapodás értelmében.

3.2. Párbeszédre és tapasztalatcserére törekvő szövetség

A GCCA a fejlesztési stratégiák és az éghajlatváltozás összekapcsolására irányuló gyakorlati megközelítésekről szóló, az EU és az éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok, különösen az LDC- és SIDS-országok közötti párbeszéd és véleménycsere keretét fog szolgálni. A párbeszéd és a tapasztalatcsere eredményei hozzá fognak járulni a 2012 utáni időszakra vonatkozó megállapodás kidolgozásához azáltal, hogy segítenek közelíteni Európa és a fejlődő országok elképzeléseit a megállapodást illetően.

A GCCA szigorúan csak kiegészíti és támogatja az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye (UNFCCC) és a Kiotói Jegyzőkönyv keretében zajló folyamatot. Az EU meggyőződése, hogy az LDC- és SIDS-országokkal a tárgyalások keretén kívül folytatott nézet- és tapasztalatcsere fórumának kialakítása hozzá fog járulni az UNFCCC és a hozzá kapcsolódó megállapodások végrehajtásának előmozdításához.

A GCCA-ban való részvételt azon országok számára tervezték, amelyek ténylegesen képesek hatékony intézkedéseket hozni az éghajlatváltozás kezelése érdekében. A szövetségben való részvétel lehetőséget fog biztosítani az EU és ezen országok közti rendszeres találkozók számára, amikor lehetséges a létező regionális párbeszédre és partnerségekre építve, mint például az afrikai, karib-tengeri és csendes-óceáni térség (AKCS) országainak csoportja, az

⁸ A heiligendammi G8 csúcstalálkozó közleménye – Növekedés és felelősség a világ gazdaságában, 2007.6.7.

⁹ COM(2007) 354

Afrikai Unió (AU)¹⁰, a SIDS és az Ázsia–Európa találkozó (ASEM). A szövetség a dél–dél párbeszédet és a tapasztalatcserét is támogatni fogja.

3.3 Hatékony együttműködésre törekvő szövetség

A párbeszéden és a tapasztalatcserén túl a GCCA technikai és pénzügyi támogatást fog nyújtani az alkalmazkodási és enyhítő intézkedések végrehajtásához, valamint az éghajlatváltozásnak a fejlesztési stratégiákba való illesztéséhez. Az alábbiakban található a szövetség működésének öt kiemelt területére és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységre vonatkozó javaslat; a GCCA-párbeszéd során ezeket tovább tárgyalják és pontosítják. Az utolsó kiemelt terület, az éghajlatváltozás integrálása a szegénységcsökkentési erőfeszítésekbe, általános jellegű, ezért a többi kiemelt terület számára is releváns.

(a) Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás

Célkitűzés: Fejlődő országok támogatása az éghajlatváltozás hatásaira vonatkozó tudásbázisuk fejlesztésében, valamint alkalmazkodási stratégiák kidolgozásában és végrehajtásában.

- Az éghajlatváltozásnak egy adott országra vagy régióra gyakorolt valószínűsíthető hatásaira vonatkozó mélyreható kutatásokra, valamint megbízható éghajlatfigyelésre van szükség minden alkalmazkodási intézkedéshez. A kutatás eredményeit gyakorlati ismeretökké kell alakítani annak érdekében, hogy a szakpolitikák formálói és a döntéshozók hasznosíthassák őket. A kutatásra különösen az olyan éghajlatérzékeny ágazatokban van szükség, mint a vízgazdálkodás és a mezőgazdaság, mivel ezek jelentik az élelmezésbiztonság alapját, valamint az éghajlatváltozásnak a tengerekre és óceánokra gyakorolt lehetséges hatásait illetően.
- Az LDC-országok esetében az alkalmazkodási szükségletek a nemzeti alkalmazkodási cselekvési programokban (National Adaptation Programmes of Action – NAPA) kerültek meghatározásra. Eddig 20 LDC-ország készített ilyen programot¹¹, és a folyamat a többi LDC-ország többségében is zajlik a Globális Környezetvédelmi Segélyalap (GEF) által igazgatott legkevésbé fejlett országok alapjának (LDCF) pénzügyi támogatásával. Jelenleg ezeknek a programoknak a végrehajtása jelent kihívást, miközben a hasonló mértékben sebezhető, nem-LDC-országok számára is alkalmazkodási cselekvési programokat kell kidolgozni. A NAPA-k által jellemzően meghatározott területek a következők: a vízgazdálkodás (pl. a vízfelhasználás hatékonyságának javítása), mezőgazdaság (pl. szárazságtűrő fajták kutatása), egészségügy (pl. a malária megelőzése a betegségnek újonnan kitett népesség körében), valamint a fenntartható energiatermelés és –felhasználás támogatása; nem ágazatspecifikus támogatás, pl. a tudatosság növelése, ismeretterjesztés, tantervfejlesztés és a technológiaátadás akadályainak lebontása.
- Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás bőséges lehetőségeket kínál az EU, az LDC- és a SIDS-országok közötti együttműködésre. A Bizottság alkalmazkodásról szóló zöld könyvének célja, hogy ösztönözze az Európában bevezetendő leghatékonyabb alkalmazkodási intézkedésekről folytatott vitát. Az erről szóló tapasztalatokat az EU meg fogja osztani fejlődő országokhoz tartozó partnereivel, és a GCCA keretében támogatni fogja őket az alkalmazkodás hasonlóan átfogó megközelítésének kidolgozásában.

¹⁰ Az Európai Bizottság nemrégiben javasolt létrehozni egy EU–Afrika partnerséget az éghajlatváltozás területén, a GCCA szélesebb ernyője alatt. Lásd COM (2007) 357.

¹¹ A frissített lista a http://unfccc.int/national_reports/napa/items/2719.php oldalon található.

A beavatkozás javasolt területei

- ▶ Alkalmazkodási cselekvési terv kidolgozásának támogatása az LDC-országokon kívüli többi sebezhető országban, technikai támogatás, kapacitásnövelés és az érintett felek közti együttműködés elősegítése által.
- ▶ Alkalmazkodási cselekvési tervek végrehajtásának támogatása az éghajlatváltozás kihívásaira választ adó intézkedések bevezetése iránt ténylegesen elkötelezett LDC- és SIDS-országokban.
- ▶ A vízgazdálkodásra és a mezőgazdasági ágazatra, valamint a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodásra koncentrált kísérleti alkalmazkodási tervek támogatása.
- ▶ Az éghajlatváltozás fejlődő országokra és régiókra gyakorolt hatásaival foglalkozó együttműködésben végzett nemzetközi kutatások, valamint innovatív alkalmazkodási megoldások meghatározásának és tervezésének támogatása, pl. Az EU 7. kutatási keretprogramján és a élelmezésbiztonsággal foglalkozó tematikus programon keresztül.

(b) Az erdőirtásokból származó kibocsátás csökkentése

Célkitűzés: Az erdők védelmére irányuló gazdasági ösztönzők által az erdőirtásokból származó CO₂-kibocsátás csökkentése a fejlődő országokban, és ezzel együtt az erdőhöz kötődő megélhetési források és ökoszisztémák fenntartása.

- A CO₂-kibocsátás mintegy 20 %-át okozza erdőirtás. A LDC-országokban az összes kibocsátás 62 %-a ered a földhasználat megváltoztatásából, elsősorban erdőirtásból. A világ legmagasabb erdőirtási arányával rendelkező régiói közé tartozik Afrika, Latin-Amerika és Délkelet-Ázsia/ a Csendes-óceán térsége.¹² Az erdőirtásnak számos gazdasági, társadalmi-politikai, demográfiai és környezetvédelmi oka van: fakitermelés, a mezőgazdaság terjeszkedése, infrastruktúrafejlesztés, a biomassa elsődleges energiaforrásként való alkalmazása, de politikai és intézményi hibák, kulturális tényezők is.
- Az UNFCCC felismerte az erdőirtások elleni hathatós fellépések iránti elkötelezettség fontosságát, és a felek tárgyalnak a 2012 utáni időszakra vonatkozó nemzetközi éghajlatváltozási megállapodás keretében az erdőirtásból származó kibocsátás csökkentésének politikáiról és megközelítéseiről. A viták során törekednek arra, hogy a fejlődő országok önkéntes vállalásokat tegyenek, amelyek csökkentenék az erdőirtás jelenlegi szintjét, és elkerült kibocsátásként kerülnének jóváírásra. A felek várhatóan 2007 decemberében, Baliban fognak megállapodni olyan kísérleti projektek elindításáról, amelyek segíteni fogják az országokat az erdőirtásból származó kibocsátások csökkentésének jövőbeni rendszerére való felkészülésben.
- Az EU erdészeti jogszabályok végrehajtásával, irányításával és kereskedelemmel (FLEGT) kapcsolatos programja hatékony ösztönzőt kínál az illegális fakitermelés kezelésére és a fenntartható erdőgazdálkodás ösztönzésére, közvetetten hozzájárulva ezzel a kibocsátások csökkentéséhez. (Csak akkor lehet az EU-ba fát exportálni, ha igazolható, hogy azt legálisan vágták ki). Jelenleg mintegy 15 fakitermelő országgal folynak FLEGT tárgyalások.

¹² FAO. A világ erdőinek állapota, 2007.

A beavatkozás javasolt területei

- ▶ A 2012-ig tartó időszakban segítség nyújtása az erdőirtás ellenőrzésére használandó jelentési rendszerek és nemzeti kapacitás kiépítéséhez, intézményerősítéshez, és az erdőirtás elleni küzdelem nemzeti stratégiáinak kidolgozásához.
- ▶ A fejlődő országokban az erdőirtásból származó kibocsátások csökkentéséhez nyújtott pozitív ösztönzőként kísérleti, innovatív, teljesítményalapú mechanizmusok támogatása.
- ▶ A FLEGT-kezdemenyezéshez hasonló programok kibővítése, amelyek hozzájárulnak a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás javításához, ugyanakkor csökkentik a kibocsátásokat és megőrzik az ökoszisztémákat és a megélhetési formákat.

(c) A tiszta fejlesztési mechanizmusban való aktívabb részvétel

Célkitűzés: A fejlődő országok támogatása a globális szén-dioxid-kereskedelemben való részvételben és annak kihasználásában, a tiszta fejlesztési mechanizmuson keresztül.

- A tiszta fejlesztési mechanizmus (CDM) lehetővé teszi azon vállalatok vagy országok számára, amelyek csökkentették kibocsátásukat a Kiotói Jegyzőkönyv értelmében, hogy beruházhassanak a fejlődő országok kibocsátás-csökkentési projektjeibe. Ezeknek a projekteknek hozzá kell járulniuk a fenntartható fejlődéshez. A CDM jelentős hosszú távú beruházásokat eredményez; munkahelyeket és jövedelmet teremt, technológiaátadást idéz elő, és segíti a fejlődő országokat abban, hogy az éghajlatra tekintettel lévő, alacsony széndioxid-kibocsátással járó fejlődési utat válasszanak. A CDM projektek számos ágazatra kiterjednek, köztük a fenntartható energiatermelésre és –felhasználásra, a hulladékgazdálkodásra, újraerdősítésre és bioüzemanyagokra.
- A CDM-projektek földrajzi eloszlása továbbra is egyenlőtlen. A projektek nagy része jelenleg Ázsiában és Közép-/ Dél-Amerikában található.¹³ Ennek sokféle oka van, többek között a regisztráció bonyolultsága és magas tranzakciós költsége, de ide tartozik a gyenge intézményi kapacitás és a nem megfelelő befektetési környezet is. Kapacitásépítésre és technikai támogatásra egyaránt szükség van ahhoz, hogy növekedjen az LDC- és SIDS-országok részvétele a CDM projektjeiben.

A beavatkozás javasolt területei

- ▶ A CDM-projektekben való fokozottabb részvétel érdekében történő kapacitásnövelés, valamint technikai támogatás a költséghatékony projektkidolgozáshoz.
- ▶ Olyan mintaprojektek és projekttypusok lehetőségeinek tanulmányozása, amelyek jobban illeszkednek az LDC- és SIDS-országok speciális körülményeihez, beleértve az ilyen projektek metodológiájának kidolgozását is.

¹³ Az összesen 766 regisztrált CDM-projektből csupán 22 található Afrikában, és csak 2 LDC-országban, Ugandában és Tanzániában. Lásd: <http://cdm.unfccc.int/Statistics/index.html>

**(d) Katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentésének ösztönzése
(Disaster Risk Reduction – DRR)**

Célkitűzés: A fejlődő országok és társadalmuk éghajlatváltozással kapcsolatos természeti katasztrófákkal, valamint azok kockázatainak csökkentésével és hatásuk korlátozásával kapcsolatos felkészültségének javítása.

- Az éghajlatváltozás várhatóan változékonyabb időjárást és szélsőségesebb időjárási jelenségeket fog eredményezni, mint például a tájfunok, áradások és szárazságok, valamint az ezekkel kapcsolatos olyan veszélyeket, mint a lavinák, földrencsuszamlások és iszaphullámok. A legtöbb veszély kiszámíthatatlan természetű, így az ilyen kockázatoknak leginkább kitett országokban és régiókban prioritásként kell kezelni a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentésére irányuló hatékony intézkedések meghozatalát. Különös figyelmet kell fordítani azokra az intézkedésekre, amelyeknek közvetlen pozitív hatása van a lakosság sebezhető csoportjaira.¹⁴
- A 2005-ben Japánban tartott, katasztrófák előfordulásának csökkentéséről szóló világkonferencia vezetett a 2005-2015-ös hyogoi cselekvési keret elfogadásához, melynek címe: A nemzetek és közösségek katasztrófákkal szembeni ellenállóképességének kiépítése. A cselekvési keret tartalmazza az éghajlatváltozással kapcsolatos aggodalmak fokozottabb figyelembe vételét a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentésére irányuló stratégiákban, tekintettel a kockázatsökkentés és az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás közötti jelentős szinergiákra.¹⁵ Az EU teljes mértékben elkötelezett a cselekvési keret támogatására, és hozzájárulását a „fejlődő országok katasztrófákkal kapcsolatos kockázatainak csökkentésére irányuló, hamarosan elkészülő európai stratégiában fogja rögzíteni.

A beavatkozás javasolt területei

- Az éghajlat megfigyelésének, előrejelzésének, valamint az információs rendszereknek és az összegyűjtött adatok hatékony felkészülési intézkedéssé alakításának javítása és kibővítése, pl. korai figyelmeztető rendszerek által, amelyek hozzájárulnak a DRR-stratégiákhoz és a többi fejlesztési politikához.
- Regionális kapacitások erősítése az éghajlattal kapcsolatos DRR terén, beleértve az információmegosztással, tudásmenedzsmenttel, korai figyelmeztetéssel és az eseti tervezéssel kapcsolatosakat.
- Intézkedések meghatározása annak érdekében, hogy a katasztrófák által leginkább sújtott fejlődő országok végrehajthassák a hyogoi cselekvési keretet, beleértve az alapvető kockázati tényezők kezelését, rugalmas és kockázatmentes megközelítések kidolgozását (pl. biztosítási rendszerek).

¹⁴ Pl. a rendkívüli szegénységben élők, nők, gyermekek, idősek és fogyatékosok, etnikai kisebbségek

¹⁵ Sebezhetőség és alkalmazkodás erőforrás csoport (Vulnerability and Adaptation Resource Group – VARG). Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok kezelésének összekapcsolása a fenntartható fejlődés érdekében. 11/06

(e) Az éghajlatváltozás kezelésének és a szegénységcsökkentő erőfeszítések összekapcsolása

Célkitűzés: A fejlődő országok támogatása az éghajlatváltozás kezelésének a szegénységcsökkentő erőfeszítésekbe, valamint az éghajlatváltozás fejlesztési együttműködésbe történő szisztematikus integrálásában.

- Az éghajlatváltozás számos ágazatot érint, és a fenntarthatóság biztosítása érdekében szükséges figyelembe venni a szegénységcsökkentő erőfeszítések során. Az LDC– és SIDS–országok kormányainak támogatásra van szükségük ahhoz, hogy átfogóan integrálhassák az éghajlatváltozást a létező és új politikáikba. Az uniós donorok és a partnerországok közti együttműködési portfólióknak is integrálniuk kell az éghajlatváltozással kapcsolatos problémákat.¹⁶ Amennyiben nem veszik figyelembe az éghajlatváltozást, a ma végrehajtott fejlesztési beruházások potenciálisan hozzájárulhatnak a globális felmelegedéshez, illetve alááshatja őket az éghajlat megváltozása.
- Az EU éghajlatváltozásról és fejlesztésről szóló cselekvési programjának¹⁷ legújabb felülvizsgálata¹⁸ számos tanulsággal szolgál. Az éghajlatváltozás politikai jellege és tudatossága drasztikusan nőtt a fejlesztési szereplők között. Az Európai Bizottság és az EU tagállamai az éghajlatváltozással kapcsolatos tevékenységek széles skáláját támogatják a partnerországokban. Ugyanakkor az éghajlattal kapcsolatos kockázatok szisztematikus felmérése és az éghajlatváltozás beépítése a fejlesztési stratégiákba és programokba („éghajlatszempontúság”) még mindig csak korai stádiumban van, mind a fejlődő országok, mind a fejlesztési ügynökségek szintjén.

A beavatkozás javasolt területei

- Az alkalmazkodási cselekvési tervek szegénységcsökkentési stratégiai dokumentumokba és más fejlesztési stratégiákba való integrálásának ösztönzése.
- Az LDC– és SIDS–országok intézményi kapacitásfejlesztésének támogatása az éghajlatváltozás szakpolitikákba történő beépítése érdekében.
- Az EU által finanszírozott fejlesztési projektek és programok áttekintése potenciális környezeti hatásuk szempontjából, az ágazat- és költségvetéstámogatások szintjén is, és stratégiai környezeti vizsgálatok (Strategic Environmental Assessments – SEA) folytatása. Az európai bizottság részéről az éghajlatváltozással kapcsolatos, mind a kárenyhítésre, mind az alkalmazkodásra vonatkozóak, szempontok szisztematikus figyelembevételre kerülnek az országos és regionális stratégiai dokumentumok felülvizsgálata során, és teljes mértékben érvényesíteni fogják őket a 2012-ben kezdődő következő programozási időszakra vonatkozó országos és regionális stratégiai dokumentumok elkészítése során.

¹⁶ Ez az EU szélesebb körű, a környezetvédelmi kérdéseknek a külső fellépésekbe integrálására vonatkozó elkötelezettségének része.

¹⁷ Az EU éghajlatváltozásról és fejlesztésről szóló cselekvési programja (2004-08) négy stratégiai fontosságú területet jelöl meg az éghajlatváltozásra való felkészülésnek a szegénységcsökkentési erőfeszítésekbe való beépítésével kapcsolatban: i. az éghajlatváltozás politikai jellegének növekedése; ii. az alkalmazkodás támogatása; iii. a kárenyhítés és az alacsony üvegházhatást okozó gáz kibocsátással járó fejlődési irányok támogatása; és iv. kapacitásfejlesztés. Lásd a Tanács következtetéseit (15164/04), 2004.11.24.

¹⁸ Az elért eredményekről szóló jelentés közzététele 2007 szeptemberében várható.

4. AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ELLENI GLOBÁLIS SZÖVETSÉG FINANSZÍROZÁSA

Az Európai Bizottság elkötelezett abban, hogy jelentős erőforrásokat mozgósítson a GCCA fent javasolt kiemelt kérdéseinek végrehajtásához. Nagyon nehéz pontos adatokkal meghatározni az LDC- és SIDS-országok éghajlatváltozásra való felkészülésének költségeit, de az első becslések alapján jelentős erőforrásokra lesz szükség.¹⁹

A Bizottságban a környezetvédelem és a természeti források, többek között az energia fenntartható kezelésére vonatkozó tematikus program (ENRTP) jelenti a fő forrást a GCCA számára. Az ENRTP-be 50 millió EUR pótlólagos forrást építettek be és különítettek el kifejezetten a GCCA számára a 2008-2010-es időszakra. A GCCA céljaihoz további ENRTP-források is hozzájárulhatnak. Ezek, közé tartoznak: az EU éghajlatváltozásról és fejlesztésről szóló cselekvési programjának és „A globális éghajlatváltozás 2 Celsius-fokra való csökkentése: Az előttünk álló út 2020-ig és azon túl” című közleményének végrehajtására elkülönített 25 millió EUR,²⁰ valamint az erdőkre elkülönített 70 millió EUR egy része.

Az ENRTP- támogatáson túl az EK meg fogja vizsgálni, hogy a földrajzi programokon keresztül van-e lehetőség kiegészítő támogatásra. A 10. Európai Fejlesztési Alap (EFA) tekintetében az országos és regionális keret járulhat hozzá a GCCA-hoz, valamint ezen kívül a következő indikatív összegeket javasolták az összes AKCS-országot érintő programokra: ²¹ 100 millió EUR az éghajlatváltozásra és a környezetvédelemre; 100 millió EUR a katasztrófákkal kapcsolatos kockázatok csökkentésére. Ázsia, Latin-Amerika és a fejlesztési együttműködési eszköz (DCI) alá tartozó többi régió esetében is fel fogják mérni a GCCA céljai kiegészítésének lehetőségeit.

Egyértelmű, hogy az EK-források a teljes szükségletnek csak nagyon kis részét fedezik.

Az EU tagállamai azt az ambíciózus cél tűzték maguk elé, hogy 2010-ig GDP-jük 0,56%-ára fogják emelni hivatalos fejlesztési segélyüket (ODA).

Az EU esetében ez több, mint 20 milliárd eurós növekedést jelent. A GCCA vonzó és hiteles kezdeményezéssé tételéhez elengedhetetlen, hogy a tagállamok részt vállaljanak benne.

Az Európai Bizottság felkéri az EU tagállamait, hogy egyesítsék erőiket a GCCA-val kapcsolatban, és dolgozzanak ki közös megállapodásokat a célok megvalósítása érdekében. Ez a közös erőfeszítés közös GCCA finanszírozási mechanizmus formájában valósulhatna meg, amelyet a Bizottság igazgatna, és olyan módon irányítanak, amely tükrözi a Bizottság és a tagállamok részvételét.

¹⁹ „Az éghajlatváltozásra adandó hatékony és megfelelő nemzetközi válaszhoz szükséges létező és potenciális beruházások és pénzügyi mozgások elemzéséről készült jelentés”-ében az UNFCCC titkársága úgy becsülte, hogy a 2030-ra megvalósuló alkalmazkodáshoz szükséges pótlólagos beruházások és pénzügyi mozgások több tízmilliárd USD-ra fognak rúgni. A párbeszéd 8. munkadokumentuma (2007)

²⁰ COM(2007) 2

²¹ Az EU és az AKCS-országok között még folynak a tárgyalások a 10. EFA AKCS-országok közötti együttműködési stratégiájáról.

A GCCA keretében végrehajtott kifizetések hozzá fognak járulni a többi két- és többoldalú kezdeményezés és alap támogatásához és kiegészítéséhez. A UNFCCC keretében számos alapot hoztak létre az éghajlatváltozással kapcsolatos projektek finanszírozására.²² Ezek elsősorban projektalapú megközelítésűek, és az éghajlatváltozás kezelésével kapcsolatban felmerült járulékos/ többletköltségeket fedezik. A GCCA az EU és az éghajlatváltozás által leginkább sebezhető szegény fejlődő országok, különösen az LDC- és SIDS-országok, között meglévő párbeszéd és együttműködés továbbfejlesztésére és erősítésére törekszik, valamint arra, hogy segítsen integrálni az éghajlatváltozással kapcsolatos tevékenységeket a nemzeti fejlesztési stratégiákba és beruházásokba, valamint a fejlesztési együttműködésbe. Az éghajlatváltozás kihívásaira átfogó választ lehetne adni azon országok költségvetésének támogatásával, amelyeket erre alkalmasnak találtak.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

Az EU nyújtja a világon a legnagyobb mértékű hivatalos fejlesztési segítyt, és konkrét javaslatokat tett az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére annak érdekében, hogy a hőmérséklet emelkedése 2 °C alatt maradjon. Ehhez az elképzeléshez a GCCA kollektív fellépéssel járul hozzá, hogy megfeleljen az LDC- és SIDS-országok azon jogos igényének, hogy az éghajlatváltozás ne fenyegetse fejlesztési törekvéseiket és szegénység elleni harcukat.

Az Európai Bizottság és a tagállamok jelentős fejlesztési támogatásával létrejött fokozott párbeszédén keresztül a GCCA egyedülálló lehetőséget fog teremteni az EU számára, hogy megerősítse nemzetközi vezető szerepét és fokozottan érvényt szerezzen a multilateralizmus és a globális felelősségvállalás elvének, amelyek nemzetközi kapcsolatait vezérlik.

²² A legkevesbé fejlett országok alapja - Least Developed Countries Fund (2007. áprilisi kötelezettségvállalás: 115,8 millió USD), a rendkívüli éghajlatváltozási alap – Special Climate Change Fund (2007. áprilisi kötelezettségvállalás: 62 millió USD) és az alkalmazkodási alap – Adaptation Fund, amely a tervek szerint kb. 400 millió USD-vel fog rendelkezni 2012-ig. 1991 óta a Globális Környezetvédelmi Segélyalap (GEF) kb 1,98 milliárd USD-t kötött le éghajlatváltozással kapcsolatos tevékenységekre, legnagyobbbrészt kárenyhítő tevékenységekre. UNFCCC Kézikönyv, 2006, <http://www.gefweb.org/>.